În căutarea armoniei

Misiunea Federației Internaționale «Helsinki» în Moldova

N-a trecut chiar mult de la prima vizită. Dar în acele aproape trei luni cîte s-au scurs multe s-au schimbat pe plaiul nistrean. În genere, acuma evenimentele au uneori o accelerație cosmică — azi e o situație, mîine-i alta. Imperiul sovietic se află în etapa destrămării, fapt ce complică în multe regiuni situația. Forțele conservatiste, reacționare se anină și de un pai spre a supraviețui, spre a reanima vechiul și mizerabilul colos, ce se ținea pe picioare de plută.

Delegația Federației Internaționale «Helsinki», care cercetează respectarea drepturilor omului pe teritoriul Republicii Moldova, și-a început lucrul duminica trecută. La are în componență opt persoane (conducător Bjorn Elmguist, președintele ei). De data aceasta au sosit misionari din Marea Britanie, Danemarca, Elveția, Norvegia. Au sosit în republică la invitația dlui Mircea Snegur și a Parlamentului și se vor afla cinci zile.

Scopul ce și l-au propus este să determine, să clarifice care sînt problemele etnice importante, să discute cu autoritățile chestiuni ce vizează minoritățile și efectele unor legi, în primul rînd ale viitoarei constituții, asupra relațiilor interetnice, să continue strîngerea de informații despre libertatea vieții religioase (de exemplu, chestiunea bisericii autocefale ucrainene, comunității baptiștilor etc), să prezinte prin intermediul mijloacelor mass-media în toată lumea vederile Federației asupra situației reale din Moldova.

În această ordine de idei a fost făcută tentativa de a crea în Moldova o filială a Comitetului Helsinki pentru drepturile omului, idee ce a găsit susținere unanimă din partea părților interesate.

Prima și a doua zi de lucru au fost încordate, delegația s-a aflat la Chișinău și Tiraspol. Au avut loc întîlniri cu președinții Comisiilor permanente ale Parlamentului, cu consilierii prezidentului în probleme interetnice, cu reprezentanți ai ministerelor de interne, justiție, departamentului pentru relațiile interetnice.

Discuții la obiect au avut loc și cu reprezentanți ai diferitelor partide și ogranizații obștești din republică, membrii delegației au vizitat închisoarea din Chișinău, au pregătit «masa rotundă» ce se va ține astăzi la Comrat.

Această etapă de culegere în mod intensiv a informației poartă o anumită monotonie, dar e necesară: ca să tragi concluzii juste și să judeci analitic, la rece starea de lucruri trebuie să cunoști în amănunt totul.

Să fiu sincer, am văzut pentru prima dată un «mecanism internațional» în acțiune. Se lucrează în temei în două limbi — engleză și română, sursa informației e bine controlată din mai multe puncte de vedere; se pun întrebări de orice caracter, uneori chiar impertinente, se cîntăresc și se confruntă diferite situații.

Ce să-i faci, dacă «buboiul moldovenesc» a fost să adune atîta murdărie imperială; după ce a pierit centrul, s-a opiosit aici o armată de pripas (armata a 14-ea), au dat năvală cazacii, au dat libertate armelor și sudalmelor pe toate drumurile, la toate cotiturile, torturînd, astfel populația din Transnistria. La Tiraspol delegația trebuia să se întîlnească cu Igor Smirnov și cu alți lideri ai statului fantomă, a avut întîlniri cu reprezentanți ai moldovenilor din raioanele Dubăsari și Grigoriopol.

Pe parcursul vizitei echipa de la Helsinki este însoțită de parlamentarii Vasile Nedelciuc, Alexandru Arseni, Gheorghe Ghimpu.

În virtutea circumstanțelor am fost deja recunoscuți de 60 de state ale lumii, trecerea la economia de piață are loc lent, dar cu dureri și insistență, majoritatea rusofonilor au votat pentru Președintele Republicii, adică sînt pentru reforme. Atunci de unde o situație atît de tulbure? De unde această stare explozivă, ce-și duce ccoul în starea de spirit și aspirațiile oamenilor?

Centrul a dispărut, dar au rămas lacheii săi, a rămas aceea mutuală susținere a pseudorepublicilor din Transnistria și Găgăuzia. A rămas în vigoare, așadar, acel vechi dicton: «Împarte și stăpînește!» Altfel cum se întîmplă că Acordul semnat încă la 22 septembrie 1990 de către domnul Snegur și Elțin pînă astăzi nu este ratificat de Parlamentul Rusiei?

Chestiunile acestea, precum și multe altele se pun pe cîntar, se discută la cel mai înalt grad de sinceritate și bunăvoință. De, fiecare are dreptul la opinie, fiecare crede că el stăpînește în anumită măsură monopolul asupra adevărului. Membrii delegației le ascultă pe toate cu luare aminte, își fac însemnări, pun întrebări. Oamenii aceștia au lăsat pe undeva casele, familiile, serviciul de bază pe un timp ca să vină aici, fără de nici un fel de recompensă, să caute și să găsească căile menite să ducă la o armonie socială, la înțelegere între trăitorii acestui plai. E o misiune nobilă, de onoare, dar și de mare răspundere. Le dorim, deci, succese, aducîndu-le anticipat mulțumiri și recunoștință.

Ion STICI.